

Валентина Полікарпівна Антонюк

д-р екон. наук, проф.
ORCID 0000-0003-2100-7343
antonukvp@gmail.com,

Вячеслав Іванович Ляшенко

д-р екон. наук, проф.
ORCID 0000-0001-6302-0605
slaval.aenu@gmail.com,

Ольга Федорівна Новікова

д-р екон. наук, проф.
ORCID 0000-0002-8263-1054,

Ірина Юрійівна Підоричева

канд. екон. наук
ORCID 0000-0002-4622-8997
pidoricheva@nas.gov.ua,

Мирослава Олексіївна Солдак

канд. екон. наук
ORCID 0000-0002-4762-3083,

Данило Юрійович Череватський

канд. техн. наук
ORCID 0000-0003-4038-6393,

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

Пропозиції щодо можливих змін до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

Вступ. Підписання політичної та економічної частин Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося у 2014 році, з 1 січня 2016 року почала функціонувати зона вільної торгівлі з Євросоюзом, а 1 вересня 2017 року Угода набула чинності в повному обсязі. За період дії Угоди Україна отримала значні зиски як в соціально-економічному, так і в політичному плані. Завдяки цій Угоді, Європейський Союз відіграє провідну роль у консолідації міжнародної підтримки суверенітету і територіальної цілісності України в цей складний для неї період.

За даними МЗС, завдяки дії поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі, започаткованої Угодою про асоціацію, ЄС став торговельним партнером України №1 у світі. Наразі більш як 40% обсягу від усієї української зовнішньої торгівлі припадає на Європейський Союз, з 2016 по 2019 рік український експорт до ЄС зріс майже на 50%. З моменту підписання Угоди про асоціацію у 2014 році ЄС мобілізував близько 15 млрд євро допомоги Україні на підтримку реформ і макроекономічної стабільності. Після того, як ЄС у 2017 році лібералізував візовий режим для українців, вони здійснили близько 50 млн подорожей до держав-членів ЄС, понад 9 тис. українських студентів та близько 4 тис. академічних працівників скористалися новими можливостями освітніх і наукових програм ЄС [1].

За час дії Угоди відбувся суттєвий прогрес у розвитку відносин України з ЄС. У той же час мають місце значні дисбаланси та невикористані можливості. Так, на Україну припадає трохи більше 1% торговельного балансу ЄС, натомість частка Євросоюзу у зовнішній торгівлі України складає майже 42%. При цьому товари з високою доданою вартістю – далеко не основні у товарній групі українського експорту, а від'ємне торговельне сальдо 2019 року склало понад 4 млрд дол. США. Україна прагне збільшити частку своєї продукції на європейському ринку [2]. Незважаючи на співпрацю у багатьох сферах, Україна має безліч невирішених проблем, які могли б краще вирішуватися в рамках Угоди про асоціацію. Це стосується інноваційного розвитку економіки України, більш ефективного використання природних ресурсів та нагромаджених за роки індустріального розвитку відходів промислового виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, ефективного використання робочої сили та соціального захисту працівників. Це говорить про необхідність оновлення та модернізації змісту Угоди з метою більшого врахування інтересів України. Як відзначала віцепрем'єрка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина, положення Угоди розроблялися ще у 2010 році. А за десятиліття змінилися стандарти і запити як у Європейському Союзі, так і в Україні. Чи не найбільшою мірою це стосується торгівлі, яка

потребує оновлення підходів. Тому оновлення Угоди про асоціацію, зокрема модернізація її торговельної частини, – це необхідність та рушій поглиблення європейської інтеграції нашої країни [2].

Офіс віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції анонсував початок діяльності влади і громадськості над оновленням Угоди, яка передбачає консультації з бізнесом та іншими стейкхолдерами щодо оновлення Угоди про асоціацію України з ЄС. Україна і Європейський Союз вже цієї осені обговорюватимуть політичні та юридичні аспекти оновлення Угоди про асоціацію з ЄС. У межах таких консультацій фахівцями Інституту економіки промисловості НАН України (ІЕП НАНУ) підготовлено низку пропозицій до оновлення змісту Угоди про асоціацію з ЄС.

Виклад основного матеріалу. Нагадаємо, що Угода про асоціацію України з ЄС являє собою великий і складний документ, який охоплює практично усі сфери життєдіяльності країни та її відносини з Європейським Союзом. Вона містить 8 розділів, 43 глави, 486 статей та має таку структуру [3]: Стаття 1. Цілі.

Розділ I. Загальні принципи (ст. 2-4).

Розділ II. Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики (ст. 5-13).

Розділ III. Юстиція, свобода та безпека (ст. 14-24)

Розділ IV. Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею, який містить 15 глав і 312 статей (ст. 25 – 336).

Розділ V. Економічне та галузеве співробітництво, який містить 28 глав і 116 статей (ст. 337 – 452).

Розділ VI. Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством (ст. 453 – 459).

Розділ VII. Інституційні, загальні та прикінцеві положення (ст. 460 – 486).

Це говорить про те, що оновлення Угоди потребує зусиль багатьох фахівців різних сфер діяльності. В рамках доручення Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції щодо формування пропозицій до внесення змін до Угоди про асоціацію України з ЄС, науковці ІЕП НАНУ надали пропозиції щодо оновлення Угоди до окремих розділів та глав у межах своїх компетенцій. Вони стосуються такого.

Пропозиції до Глави 9 «Співробітництво у сфері науки та технологій» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво»

В основі сучасного прогресивного соціально-економічного розвитку будь-якої країни лежать наука, технології, інновації. Суттєве відставання України від розвинених країн значною мірою обумовлено занепадом вітчизняного науково-дослідного сектору, який сьогодні важко подолати без міжнародного співробітництва, використання здобутків, досвіду, інфраструктури, інструментів світової та європейської системи наукових досліджень. Міжнародне співробітництво сприяє розвитку наукових досліджень і розробок, отриманню більш вагомих результатів та їх імплементації в реальний сектор економіки.

За роки незалежності в Україні було сформовано нормативно-правові засади євроінтеграційного вектору розвитку України у науково-дослідній сфері. Він забезпечується Угодою між Україною та Європейським співтовариством про наукове і технологічне

співробітництво (2002 рік), Угодою між Україною і Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу Горизонт 2020 – Рамкова програма з досліджень та інновацій (2014-2020) (2015 рік) та положеннями глави 9 розділу V Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом з іншої сторони (2015 рік).

За період дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та реалізації програми Горизонт 2020 співробітництво у науково-дослідній сфері розвивається. За підсумками конкурсів (2014-2018 роки) для 100 українських організацій – учасників програми «Горизонт Європейський дослідницький простір та Європейські програми науково-технічного співробітництва» здійснено фінансування 114 проектних пропозицій, 16 з яких координуються українськими організаціями [4]. А за даними МОН, починаючи з 2014 року і до кінця січня 2019 року українські учасники отримали 171 грант на суму 29,69 млн євро [5]. На сьогодні наукові установи України також взяли участь у виконанні 32 проектів й співпрацювали з понад 30 країнами-учасниками в рамках програми «EUREKA» [6].

Однак, слід відзначити, що міжнародне співробітництво поки що не позначилося суттєво на розвитку науково-дослідної сфери України. Це обумовлено тим, що: *по-перше*, в цілому має місце низький рівень активності і співпраці наукових установ України з аналогічними організаціями ЄС в науково-дослідній сфері, до багатьох європейських науково-дослідних програм Україна взагалі не залучена; *по-друге*, поки що має місце низька результативність участі у міжнародних конкурсах. Так, період з 2014 по 2018 рік 694 українські установи та організації подали на розгляд 1434 проектні пропозиції, однак із усіх українських учасників конкурсів лише 14,4% отримали позитивний результат, а з усіх поданих проектів було підтримано менше 8%; *по-третє*, спостерігається низька залученість до участі у міжнародних дослідницьких програмах наукових установ та вищих навчальних закладів України. Серед українських учасників, що отримали 171 грант в рамках програми Горизонт 2020, 52,2% – це середні та малі підприємства, 22,6% – наукові установи, 17,4% – ЗВО.

Наведені дані вказують та те, що положення розділу про Співробітництво у сфері науки та технологій Угоди про асоціацію між Україною та ЄС можуть бути розширені й удосконалені з метою більшого та ефективнішого залучення наукових установ України до Європейського дослідницького простору. Це тим більш актуально, що нині в ЄС активно формується нова програма «Горизонт Європа» (Horizon Europe), яка є найбільш амбітною програмою досліджень та інновацій ЄС. «Горизонт Європа» є важливою частиною реалізації оновленої «Європейської програми для досліджень та інновацій – шанс Європи формувати своє майбутнє», яка спрямована на забезпечення глобальної конкурентоспроможності Європи. Процес стратегічного планування буде зосереджений, зокрема, на глобальних викликах та європейському стовпі конкурентоспроможності – промисловості. Ідентифіковано 5 науково-дослідних та інноваційних місій Horizon Europe: адаптація до зміни клімату, включаючи трансформацію суспільства; рак; кліматично нейтральні та розумні міста; здоровий океан, моря, прибережні та внутрішні води; здоров'я ґрунтів та харчування [7]. Для українських дослідників важливо активно включитися

до реалізації цієї програми та використати досвід, потужності та кошти ЄС для розвитку вітчизняної науково-дослідної сфери й інноваційної екосистеми.

Виходячи із вищезазначеного, зроблено такі пропозиції щодо удосконалення глави Угоди «Співробітництво у сфері науки та технологій».

1. Важливим є актуалізація мети і завдань співробітництва у відповідності до цілей і місій нової програми «Горизонт Європа».

2. Доцільним є відображення більш важливої ролі співробітництва для України: сприяння *активному* залученню науково-дослідних установ України до Європейського дослідницького простору та *утвердження їх як вагомих суб'єктів Європейського дослідницького простору*; сприяння *модернізації* системи організації та управління науковою сферою, *підвищення результативності* її діяльності.

3. Необхідно доповнити та конкретизувати шляхи співробітництва у сфері науки і технологій. Це стосується як загальної політики у науковій сфері, так і форм та програм співробітництва, які мають забезпечити його більшу активність і результативність, його спрямованість на забезпечення інноваційного розвитку України.

Зміст даної глави Угоди не відображає суб'єктів національної науково-дослідної системи, найважливішим суб'єктом якої є Національна академія наук України, яка здійснює вагомий внесок в розвиток фундаментальної науки і яка на сучасному етапі потребує найбільшої підтримки для її модернізації та розвитку. Тому доцільно даному підрозділу акцентувати увагу саме на діяльності НАН України та посиленні її ролі в співробітництві.

Виходячи з цих міркувань, пропонуються такі зміни і доповнення до Глави 9 Розділу V Угоди про асоціацію України з ЄС «Співробітництво у сфері науки та технологій» (відзначено кольором).

Глава 9

Співробітництво у сфері науки та технологій

Стаття 374

Сторони розвивають та посилюють наукове та технологічне співробітництво з метою як наукового розвитку як такого, так і зміцнення свого наукового потенціалу для вирішення *проблем адаптації і трансформації суспільства та національних економік у відповідності до сучасних глобальних викликів (економічна і політична нестабільність, деградація навколишнього середовища, зміна клімату)*. Сторони докладають зусиль для досягнення прогресу в набутті наукових та технологічних знань, важливих для забезпечення сталого економічного розвитку, шляхом розвитку дослідних потужностей та людського потенціалу. Накопичення та обмін науковою інформацією сприяють підвищенню конкурентоспроможності Сторін шляхом розширення можливостей їх економіки щодо набуття та використання знань для комерціалізації нових продуктів та послуг. Врешті-решт, Сторони розвивають свій науковий потенціал з метою дотримання глобальної відповідальності та зобов'язань у таких сферах, як охорона здоров'я, захист навколишнього середовища, зокрема зміна клімату, та інші глобальні виклики.

Стаття 375

1. Співробітництво враховує діючі рамки співробітництва, встановлені Угодою про співробітництво у сфері науки і технологій між Україною та Європей-

ським Співтовариством, а також мету України до поступового наближення до політики та права ЄС у сфері науки і технологій.

2. Співробітництво між Сторонами спрямовується на сприяння *активному* залученню України до Європейського дослідницького простору та *утвердження науково-дослідних установ України як вагомих суб'єктів Європейського дослідницького простору*.

3. Таке співробітництво сприяє Україні у підтримці *реформування і модернізації системи організації та управління науковою сферою в цілому та усією мережею дослідних установ для забезпечення розвитку їх потенціалу, розвитку конкурентного середовища і підвищення результативності в сфері науки і технологій з метою сприяння розвитку конкурентоспроможної економіки та суспільства, яке базується на знаннях*.

Стаття 376

Співробітництво забезпечується, зокрема, шляхом:

a) обміну інформацією щодо політики Сторін у сфері науки та технологій та узгодженням наукової політики України з науковою політикою ЄС;

b) участі у наступній Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»;

c) спільної реалізації *різноманітних наукових програм (COST, EUREKA, EUROSTARS, COSME та ін.) та дослідної діяльності*;

c') *активної участі університетів, Національної та галузевих академій наук України, їх установ та регіональних центрів у європейському науково-технічному співробітництві шляхом участі в наукових проектах, багатосторонньої і двосторонньої співпраці з європейськими академіями, університетами та науковими центрами*;

d) *спільного дослідження діяльності, спрямованої на заохочення наукового прогресу, трансферу технологій та ноу-хау, комерціалізації науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт і розвитку інноваційної діяльності*;

d') *спільного використання і розвитку європейської дослідницької інфраструктури, інтегрування в Європейську хмару відкритої науки, в тому числі шляхом створення представництв та філій*;

e) *навчання шляхом реалізації програм обміну для дослідників та спеціалістів, участі у міжнародних професійних об'єднаннях вчених*;

f) *організації спільних заходів щодо наукового та технологічного розвитку*;

g) *вжиття заходів, спрямованих на розвиток сприятливих умов для проведення досліджень та впровадження нових технологій, а також належного захисту інтелектуальної власності результатів досліджень*;

h) *активізації регіонального та іншого міжнародного співробітництва, зокрема в Чорноморському контексті та в рамках багатосторонніх організацій, зокрема Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), а також у контексті багатосторонніх угод, наприклад Рамкової конвенції ООН про зміну клімату 1992 року*;

i) *обміну досвідом у сфері управління науково-дослідними установами з метою розвитку та покращення їхніх спроможностей щодо здійснення та участі у наукових дослідженнях*.

Пропозиції до Глави 6 «Навколишнє середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» щодо інтеграції екологічної політики в сфері промислової та регіональної політики держави

Необхідність формування сучасної політики переробки промислових відходів та вирішення проблем розвитку шахтарських територій є одним з актуальних питань, що потребує нагального вирішення. У зв'язку з реалізацією євроінтеграційної стратегії трансформація політики територіального розвитку має відбуватися на основі імплементації основних принципів поведіння з відходами, зокрема Директиви 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості, в національне законодавство України, що прискорить реалізацію підписаної з ЄС Угоди про асоціацію.

В шахтарських регіонах України в результаті інтенсивного розвитку гірничодобувної та переробної промисловості, утворились місця скупчення промислових відходів – відвалів гірничодобувних підприємств, хвостосховищ збагачувальних фабрик, шлакозольних відвалів паливно-енергетичного комплексу, сховищ металургійного шлаку. Вони являють собою типові браунфілди (від англ. *brownfields* – коричневі, іржаві поля) – занедбані території колишнього промислового використання, які є джерелами забруднення підземних вод, землі та повітря, що негативно впливає на громадське здоров'я. Досягнення цілей Директиви разом із ефективною політикою щодо ревіталізації браунфілдів буде сприяти вирішенню проблем старопромислових, зокрема шахтарських, регіонів.

У розвинених країнах ревіталізація браунфілдів стала головною проблемою, пов'язаною з використанням земель, а суворі закони про захист ґрунтів стимулювали процеси у вирішенні проблем занедбаних територій. В Україні упорядкуванню техногенних ландшафтів, занедбаних промислових будівель, що передбачає проведення системи заходів, спрямованих на їх відновлення та підвищення продуктивності, природоохоронної, господарської та естетичної цінності природно-техногенних комплексів, на оптимальну реконструкцію і планування техногенних ландшафтів з урахуванням всіх потреб суспільства, перешкоджають, насамперед, такі чинники:

1. Відсутність чітких національних цілей та стандартів, відповідно до яких мають діяти державні та приватні суб'єкти у сфері ревіталізації занедбаних територій.
2. Відсутність заходів з ревіталізації занедбаних об'єктів у стратегіях розвитку територій.
3. Невирішеність питання отримання майнових прав щодо об'єктів колишнього промислового використання, зокрема питання відносин власності на відходи, які виникають в результаті державної реєстрації та взяття на облік об'єктів скупчення відходів.
4. Невизначеність інструментів фінансування та стимулювання процесів відновлення браунфілдів.
5. Відсутність єдиного реєстру занедбаних промислових територій, які мають бути ревіталізовані.
6. Нестача досвіду з реалізації проектів відновлення об'єктів, які є значно забрудненими, мають непривабливе з комерційної точки зору місце розташування і неактивний ринок нерухомості (знаходяться у депресивних містах та районах).
7. Відсутність технологій ревіталізації відходів промислового виробництва.

З метою формування сучасної політики переробки промислових відходів та вирішення проблем розвитку старопромислових територій в рамках реалізації підписаної з ЄС Угоди про асоціацію доцільно розвивати та поглиблювати співробітництво у сфері ревіталізації покинутих та занедбаних промислових об'єктів шляхом:

- a) обміну знаннями та найкращими практиками щодо політики поведіння з промисловими відходами;
- b) обміну знаннями та найкращими практиками розвитку шахтарських територій з метою сприяння економічному добробуту громад;
- c) наукового співробітництва у сфері поведіння з промисловими відходами на інноваційних засадах, зокрема, принципах циркулярної економіки, формування ефективної політики розвитку старопромислових територій завдяки участі установ Національної академії наук України у відповідних напрямках Рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»;
- d) обміну інформацією стосовно заходів, яких вживають Сторони з метою прискорення процесу ревіталізації поствидобувних територій;
- e) поширення знань, обміну найкращими практиками шляхом проведення навчальних та інформаційних заходів за всіма етапами реалізації проектів ревіталізації поствидобувних територій;
- f) розширення можливості участі України у програмах технічної та фінансової допомоги в рамках програм сталого розвитку Європейського Союзу.

Пропозиції до Ст. 17 «Поведіння з працівниками» Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» щодо інтеграції України в цифровий ринок ЄС

Європейський Союз проводить інтенсивну діяльність з розвитку єдиного цифрового ринку. Але в Угоді про асоціацію ці питання не знайшли необхідного відображення. Між тим зростає актуальність домовленостей та врегулювання питань цифрового ринку, які стосуються інтересів України.

У 2013-2017 роках Україна посіла перше місце в Європі та четверте місце у світі за обсягом фінансових потоків і кількістю завдань, що виконуються на цифрових платформах [8]. Практика випередила домовленості, передбачені Угодою про асоціацію України та ЄС. Все гостріше постає питання правових та інституційних регламентацій в національному законодавстві України, які розкривають особливості використання праці ІТ фахівців України європейськими роботодавцями з врахуванням національних інтересів. Одночасно доцільно ввести зміни та доповнення до Угоди про асоціацію України та ЄС щодо інтеграції України в цифровий ринок ЄС.

В Угоді доцільно визначити положення, які захищають права українських ІТ фахівців, що працюють на роботодавців в Європі, а робоче місце знаходиться в Україні щодо соціального страхування, оплати праці, відпочинку, тощо. Гостро стоїть питання оподаткування цих осіб, яке не має правової регламентації.

Висновки. Проведене дослідження показало, що завдяки реалізації Угоди про асоціацію України та ЄС Україна отримала додаткові можливості виходу вітчизняних підприємств на європейські ринки, збільшення обсягу зовнішньої торгівлі, спільної участі у реалізації різноманітних наукових та економічних про-

ектів, обміну знаннями, студентами і науковцями. Все це сприяє сталому соціально-економічному розвитку України та інтеграції в Європейське співтовариство. В той же час положення Угоди потребують оновлення у відповідності до нових завдань і викликів, які стоять як перед Україною, так і ЄС. Фахівці Інституту економіки промисловості НАН України обґрунтували низку пропозицій до нової редакції Угоди, які стосуються співробітництва у науково-дослідній сфері, вирішення проблем навколишнього середовища та підвищення рівня соціального захисту працівників в умовах формування європейського ринку праці та цифровізації. Надані пропозиції забезпечуватимуть відстоювання інтересів України в процесі міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел

1. У МЗС назвали найбільші досягнення за три роки Угоди про асоціацію з Євросоюзом і ЗВТ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3091306-u-mzs-nazvali-najbilsi-dosagnenna-za-tri-roki-ugodi-pro-asociaciu-z-evrosouzom-i-zvt.html>.

2. Аби ефективно модернізувати Угоду про асоціацію з ЄС, не треба гарантовано псувати стосунків. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3073021-abi-efektivno-modernizuvati-ugodu-pro-asociaciu-z-es-treba-ne-psuvati-stosunkiv-garantovano.html>.

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

4. Наука і технології, співробітництво у сфері космосу. Представництво України при ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo-ua-sferi-kosmosu>.

5. ГОРИЗОНТ 2020. Інформація МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/gorizont-2020>.

6. EUREKA info day. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/zahodi/eureka-info-day>.

7. Бюджет ЄС на 2021-2027 роки: Комісія вітає попередню угоду щодо програми "Горизонт Європа", майбутньої програми досліджень та інновацій ЄС. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_1676.

8. Алексинська М., Бастракова А., Харченко Н. Зайнятість через цифрові платформи в Україні: проблеми та стратегічні перспективи. МОП, 2018.

References

1. U MZS nazvaly naibilshi dosiagnennia za try roky Uhody pro asotsiatsiiu z Yevrosoiuzom i ZVT [The Foreign Ministry named the greatest achievements in three years of the Association Agreement with the European Union and the FTA]. (n.d.). *ukrinform.ua*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3091306-u-mzs-nazvali-najbilsi-dosagnenna-za-tri-roki-ugodi-pro-asociaciu-z-evrosouzom-i-zvt.html> [in Ukrainian].

2. Aby efektyvno modernizuvaty Uhodu pro asotsiatsiiu z YeS, ne treba harantovano psuvaty stosunkiv [In order to effectively modernize the Association Agreement with the EU, it is not guaranteed to spoil relations]. (n.d.). *ukrinform.ua*. Retrieved from URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3073021-abi-efektivno-modernizuvati-ugodu-pro-asociaciu-z-es-treba-ne-psuvati-stosunkiv-garantovano.html> [in Ukrainian].

3. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].

4. Nauka i tekhnologii, cpivrobitnytstvo u sferi kosmosu [Science and technology, cooperation in space]. Representation of Ukraine to the EU. (n.d.). *ukraine-eu.mfa.gov.ua*. Retrieved from <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/nauka-i-tehnologiyi-cpivrobitnictvo-u-sferi-kosmosu> [in Ukrainian].

5. HORIZON 2020. Information of the Ministry of Education and Science. *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/tag/gorizont-2020> [in Ukrainian].

6. EUREKA info day. *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/nauka/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/zahodi/eureka-info-day>.

7. EU budget for 2021-2027: Commission welcomes provisional agreement on Horizon Europe, the future EU research and innovation programme. *ec.europa.eu*. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_1676.

8. Aleksynska M., Bastrakova A., Kharchenko N. (2018). Zainiatist cherez tsyfrovi platformy v Ukraini: problemy ta stratehichni perspektyvy [Work on Digital Labour Platforms in Ukraine: Issues and Policy Perspectives]. ILO [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.09.2020

Формат цитування:

Антонюк В. П., Ляшенко В. І., Новікова О. Ф., Підоричева І. Ю., Солдак М. О., Череватський Д. Ю. Пропозиції щодо можливих змін до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 2 (39). С. 201-205. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).201-205](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).201-205)

Antoniuk V. P., Liashenko V. I., Novikova O. F., Pidorycheva I. Yu., Soldak M. O., Cherevatskyi D. Yu. (2020). Proposals for Possible Amendments to the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (39), pp. 201-205. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).201-205](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).201-205)